

Kommunfullmäktige i Uppsala

Motion till kommunfullmäktige

Gör sociala investeringar möjliga i Uppsala!

Investeringar i byggnader och infrastruktur är vardag i den kommunala verksamheten. Men hittills har det varit nästan omöjligt att på samma sätt investera i människor. Trots att de flesta är ense om att vi måste satsa mer förebyggande används resurserna i allt för stor utsträckning istället till att reparera redan uppkomna skador.

Det barn som växer upp i en miljö där han eller hon riskerar att hamna i ett utanförskap, med dåliga skolbetyg, en väntande arbetslöshet samt ett eventuellt missbruk, drabbas inte bara av en personlig tragedi. Utanförskap innebär också stora kostnader för samhället.

Idag finns sociala bokslut och andra metoder för att sätta kronor och ören på de förebyggande insatserna¹. Det visar sig då att förebyggande arbete är en lönsam investering och det gäller även om lyckandefrekvensen skulle visa sig låg. På samma sätt som vi ställer upp investeringskalkyler för byggnader och beräknar risker och utfall kan vi investera i människor.

Enligt nationalekonomen Ingvar Nilsson, som under flera år arbetat med just de här frågorna, finns det inte en riskaktie på börsen som ger lika bra avkastning som att verkligen satsa på barn och unga. Genom att sätta en prislapp på utanförskapet i form av långvarig arbetslöshet och social utslagning har han gjort det möjligt att tala om vad det är värt att undvika utanförskapet.

Genom att avsätta ekonomiska resurser för sociala investeringar gör vi det möjligt att idag också i handling prioritera det förebyggande arbetet i Uppsala kommun. Det handlar inte om någon engångsinsats utan om att styra om resursanvändningen i budgeten över tid så att ett nytt förhållningssätt med större fokus på tidiga insatser kan få fäste.

Med kunskapsbaserade och kostnadseffektiva metoder och utifrån aktuell forskning kring riskfaktorer ska investeringar i förebyggande arbete kunna göras. Investeringar som minskar kommunens kostnader samtidigt som mänskliga vinster görs.

¹ Se bland annat Skrifter från Unga i arbetslivet 2010:3 ”Unga som är utanför arbetsmarknaden – En socioekonomisk diskussion”, Ungdomsstyrelsen 2010

Hur sociala investeringar ska göras möjliga i Uppsala och hur finansiering, regelverk, beslut och uppföljning ska se ut bör utredas närmare av kommunstyrelsen i samråd med berörda nämnder och andra aktörer samt anpassas utifrån Uppsals förhållanden. Det finns dock en hel del inspiration att hämta från andra delar av landet:

- Norrköpings kommun var i december 2010 först ut i landet med att inrätta en social investeringsfond. Efter att Norrköpings kommuns egna finansiella mål uppnåtts har delar av kommunens överskottet i bokslutet öronmärkts för inrättandet av en social investeringsfond.
- Umeå kommun² har avsatt 120 miljoner kr för sociala investeringar under perioden 2011-2014. Investeringarna ska förebygga framtida social- och ekonomisk marginalisering under barn och ungas uppväxt. Detta för att alla medborgare, varaktigt och långsiktigt, ska kunna leva goda liv. Som ett komplement till den ordinarie verksamheten ska investeringarna främja trygghet, lärande och hälsa. Vidare ska investeringarna underlätta och stimulera gränsöverskridande ansatser mellan olika verksamheter. Medlen prioriteras till förmån för målgrupper där utmaningarna idag är som störst. Insatser av förebyggande karaktär och som innebär att man tidigt ger rätt stöd till barn och unga är särskilt prioriterade.
- I Trelleborgs kommun³ har man valt att sälja av sitt aktieinnehav för att istället placera pengarna i en fond för investeringar inom det sociala området. Pengarna som investeras efter ansökan och beslut i kommunstyrelsen ska användas för projekt, över förvaltningsgränserna, som ligger utanför den ordinarie verksamheten. Exempel på riskgrupper som kan komma i fråga är barn och unga som far illa i sina familjer, som på grund av sin sociala situation inte når målen i skolan, har fysiskt eller psykiskt funktionsnedsättning eller barn och äldre som saknar tillhörighet i sociala sammanhang. Det kan också handla om att förebygga arbetslöshet för gymnasieungdomar, unga arbetslösa, långvarigt bidragsberoende och personer med tidigt missbruk eller de som av olika skäl befinner sig utanför samhället genom missbruk, arbetslöshet, kriminalitet eller funktionsnedsättning.

² Se bland annat

www.umea.se/umeakommun/kommunochpolitik/planerochstyrdokument/utvecklingochplanering/utvecklingsprojekt/socialainvesteringarochilda/socialainvesteringar.4.63e2dc8c1328e8f067e80004645.html

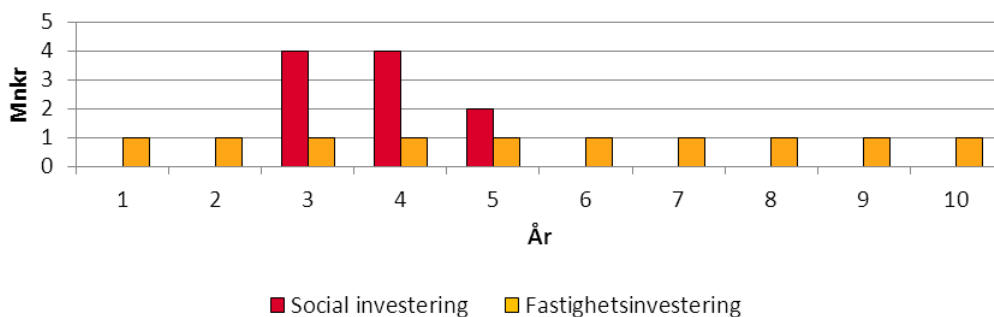
³ Se www.trelleborg.se/aktuellt/nyheter/Nyhetsarkiv/nyheter-2011/nyheter-november-2011/sa-skad-den-sociala-samfonden-styras/ samt www.trelleborgsallehanda.se/trelleborg/article1486296/Aktiepengar-gar-till-social-investering.html

Enligt de riktlinjer⁴ som i bred politisk enighet antagits för hantering av Norrköpings kommuns ”sociala investeringsfond” kommer upprätthållandet av det sociala investeringskapitalet ske genom öronmärkning av det framtida driftsresultatet i den eller de nämnder som drar ekonomisk nytta av den sociala investeringen. Detta ska liknas vid hanterandet av fysiska investeringar där kostnaderna fördelas över investeringens livslängd genom årliga avskrivningar. Genom dessa årliga avskrivningar/utgiftsminskningar i de nämnder där kostnadsminskningen uppstår bygger man upp ett kapital som kan användas för nya sociala investeringar.

Fysiska investeringar <ul style="list-style-type: none">▪ Investeringsbudget<ul style="list-style-type: none">• Avskrivningar<ul style="list-style-type: none">--> Nytt investeringsutrymme
Sociala investeringar <ul style="list-style-type: none">▪ Öronmärkta resultat från driftbudget<ul style="list-style-type: none">• Lägre kostnader<ul style="list-style-type: none">--> Nytt öronmärkt resultat--> Nytt investeringsutrymme

Skillnaderna mellan en fysisk investering och en social investering åskådliggörs i figuren nedan. I det här exemplet jämförs en investering á 10 miljoner kronor i en fastighet som skrivs av enligt en linjär plan under 10 år med en social investering á 10 miljoner kronor där de minskade kostnaderna som beräknas uppstå år 3, 4 och 5 omvandlas till resultatmål för de berörda nämnderna.

Precis som en fysisk investering ger ökade tillgångar i balansräkningen hamnar inte den kostnadsminskning som den sociala investeringen till att återuppbygga det sociala investeringskapitalet och möjliggör på så sätt nya investeringar. Projekt som är väl avgränsade i tid och som följs upp (i exempelvis ett socialt bokslut) kan få medel

⁴ Se bland annat riktlinjer för hantering av Norrköpings kommuns sociala investeringsfond www.norrkoping.se/organisation/pdf/mal-regler/riktlinjer/ekonomi/riktlinjer-social-investeringsfond.pdf

ur det sociala investeringsfonden. För varje investering ska det framgå hur resultatet ska mätas och vid vilka tidpunkter redovisning ska ske. Årligen görs en samlad uppföljning kopplad till det långsiktiga syftet som till exempel kan vara att få ned arbetslösheten.

Sociala investeringar som uppvisar goda resultat ska övergå i ordinarie verksamhet när investeringen är slutförd. Ett vetenskapligt råd är med och bedömer ansökningarna om sociala investeringar och bistår i utformningen av insatser och uppföljning.

Den sociala investeringsfonden ska användas nämnd-, kontors- och verksamhetsövergripande och i samverkan med landstinget och statliga myndigheter. Ansvaret placeras lämpligen under kommunstyrelsen. Vi föreslår därför att kommunstyrelsen får i uppdrag att hitta en bra finansieringsmodell för fonden samt för att ta fram ett regelverk för hur fonden ska skötas och investeringarna följas upp. Detta arbete bör göras i samråd med barn- och utbildningsnämnden (BUN), utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN), nämnden för hälsa och omsorg (NHO) samt socialnämnden för barn och unga (SBN) men även andra aktörer som våra två universitet och Barnombudsmannen bör ges möjlighet att bidra med sina kunskaper och idéer.

Med anledning av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

Att uppdra till kommunstyrelsen att återkomma med ett förslag till inrättande av en social investeringsfond.

Socialdemokraterna

Marlene Burwick
Kommunalråd (S)

Erik Pelling
Kommunalråd (S)